

อำนาจของศาลทหารในการพิจารณาและพิพากษาคดีอาญา¹

รัฐศาสตร์ ภัทรนุชาพร²

จากการศึกษาเกี่ยวกับอำนาจของศาลทหารในการพิจารณาและพิพากษาคดีอาญา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิด ความเป็นมา ทฤษฎี หลักการ กฎหมาย และมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาและพิพากษาคดีอาญาในศาลทหาร และแนะแนวทางในการดำเนินการแก้ไขปัญหอำนาจของศาลทหารในการพิจารณาและพิพากษาคดีอาญา โดยวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาและข้อขัดข้องในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาและพิพากษาคดีอาญาในศาลทหาร ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาทำให้ทราบว่า สภาพสังคมไทยในปัจจุบัน จะพบว่าทุกอย่างมีการพัฒนาและมีการก้าวล้ำไปเป็นอย่างมาก ในรัฐสมัยใหม่ให้ความสำคัญต่อหลักประชาธิปไตยที่มีใช้เพียงเห็นว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย หรือยึดหลักเสียงข้างมากเท่านั้น แต่คำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของบุคคล โดยเฉพาะสิทธิขั้นพื้นฐานและเสรีภาพที่มนุษย์ทุกคนจะต้องได้รับซึ่งรวมไปถึงสิทธิพลเมืองและสิทธิด้านการเมืองด้วย เช่น สิทธิในการมีชีวิต และความมีอิสรภาพ, เสรีภาพทางความคิดและการแสดงออก ความเท่าเทียมทางกฎหมาย ทางสังคม สิทธิทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม เช่น สิทธิในการทำงาน โดยไม่ถูกกีดกันด้วยเหตุผลทางชาติพันธุ์ สีผิว หรือเพศ สิทธิในการมีส่วนร่วมในทางวัฒนธรรม สิทธิในการศึกษา ตลอดจน สิทธิในกระบวนการยุติธรรมที่จากเดิมเห็นว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดซึ่งรัฐสามารถบังคับ ทรมาน หรือใช้อำนาจตามอำเภอใจเพื่อให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยรับสารภาพ ซึ่งบางครั้งอาจไม่ได้กระทำความผิดกลายเป็นแพะรับบาป เปลี่ยนเป็นสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิด ดังนั้นกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม จึงต้องเปลี่ยนไปด้วยโดยการกำหนดที่มุ่งคุ้มครองและให้หลักประกันสิทธิ เสรีภาพ ของประชาชนไว้อย่างชัดเจน กระบวนการดำเนินคดีที่เป็นขั้นตอนและชัดเจนตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย สร้างความมั่นคงในการปฏิบัติให้ถูกต้องและขยายโอกาสให้แก่ผู้ที่เสียเปรียบในสังคม โดยเหตุผลหลักของฝ่ายที่ต้องการใช้กฎหมายทหารให้มีความแตกต่างกับพลเรือนนั้น โดยอ้างแต่เพียงเหตุผลเพียงจากภาระหน้าที่ของทหารที่มีความแตกต่างกับพลเรือน ซึ่งจุดนี้ไม่น่าจะมีเหตุผลเพียงพอ เพราะเป็นการพิจารณาแต่เพียงสถานะของผู้เสียหายเป็นหลัก เป็นกรณีที่รัฐให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนไม่เท่าเทียมไม่

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง อำนาจของศาลทหารในการพิจารณาและพิพากษาคดีอาญา โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์จรัส เล็งวิทยา และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์จุพร วงศ์ทองสรรค์ และ รองศาสตราจารย์ประเทือง ธนียผล

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนภูมิภาค) คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สอดคล้อง กับสภาพของสังคมปัจจุบันที่เป็นรัฐสมัยใหม่ ที่มุ่งคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของมนุษย์ การนำกฎหมายดังกล่าวมาใช้ยังมีข้อขัดข้องที่ควรศึกษาเพื่อปรับปรุงกฎหมายให้มีประสิทธิภาพ ผู้ศึกษาจึงเห็นถึงปัญหาดังต่อไปนี้

1) ปัญหาอำนาจฟ้องคดีอาญาของผู้เสียหายในศาลทหารซึ่งไม่ได้เป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจของศาลทหารในเวลาปกติ พระราชบัญญัติ ธรรมนูญศาลทหารพ.ศ.2498 มาตรา 49 ซึ่งวางหลักไว้ว่า ศาลทหารในเวลาปกติให้อัยการทหารหรือผู้เสียหายซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารมีอำนาจเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญา แต่ถ้าผู้เสียหายมิได้เป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารแล้ว ต้องมอบคดีให้อัยการทหารเป็นโจทก์ เมื่อพิจารณาจะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ของการเป็นผู้เสียหายที่จะมีอำนาจฟ้อง และหรือ ดำเนินการใดๆ ในศาลทหารได้เอาไว้โดยเฉพาะ อีกทั้งยังเป็นการกำหนดในความหมายอย่างแคบอีกด้วย กล่าวคือ การฟ้องคดีอาญาของผู้เสียหายในศาลยุติธรรมและศาลทหารนั้น มีความเหมือนกัน แต่ก็มีสิ่งที่ต่างกันอยู่ คือ ผู้เสียหายซึ่งในศาลทหาร ผู้เสียหายซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารจึงจะมีอำนาจเป็นโจทก์ฟ้องคดี แต่ถ้าผู้เสียหายที่มีได้เป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารแล้ว ต้องมอบคดีให้อัยการทหารเป็นโจทก์เท่านั้นไม่สามารถฟ้องคดีเองได้

นอกจากไม่มีอำนาจฟ้องคดีเองแล้ว ผู้เสียหายที่มีได้เป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารยังอาจต้องเสียสิทธิดังต่อไปนี้อีกด้วย เช่น จำกัดสิทธิการขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับอัยการทหาร , จำกัดสิทธิในการจัดการแทนผู้เสียหาย, จำกัดสิทธิในการรับมรดกความ, จำกัดสิทธิในการฟ้องคดีเองหากอัยการทหารมีคำสั่งไม่ฟ้อง, จำกัดสิทธิอุทธรณ์ฎีกา, จำกัดสิทธิในการเสนอพยานหลักฐานของฝ่ายผู้เสียหาย , จำกัดสิทธิในการดำเนินคดีอาญาต่อไปหากผู้บังคับบัญชาอัยการทหารมีคำสั่งไม่ฟ้องซึ่งจะทำให้ไม่สามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้

การที่รัฐจะกำหนดให้เพียงแต่อัยการทหารเท่านั้นที่มีอำนาจฟ้อง หรือจะกำหนดให้ผู้เสียหายมีอำนาจฟ้องด้วยนั้น ต้องเทียบเคียงกับทางศาลพลเรือนให้เหมือนกัน อย่างเช่น สหรัฐอเมริกา แม้จะกำหนดให้อัยการทหารเท่านั้นที่มีอำนาจฟ้องคดีต่อศาลทหารสหรัฐอเมริกาได้ แต่ก็เกินไปในแนวทางเดียวกับศาลพลเรือนสหรัฐอเมริกาเช่นกัน ที่ยึดถือหลักการดำเนินคดีโดยรัฐอย่างเคร่งครัด ซึ่งไม่ว่าทางศาลพลเรือนหรือศาลทหาร ผู้เสียหายก็ไม่มีอำนาจฟ้องคดีเอง แต่เมื่อพิจารณาย้อนกลับมาดูประเทศไทยแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ไม่สอดคล้องกัน อาจทำให้ประชาชนแคลงใจได้

2) ปัญหาการตั้งทนายความในกรณีที่เป็นคดีอาญาอยู่ในอำนาจการพิจารณาพิพากษาของศาลทหารในศาลอาญาศึก

ปัญหาดังนี้เป็นปัญหาที่เกิดจาก พระราชบัญญัติ ธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 ที่กำหนดเอาไว้เป็นการเฉพาะ ต่างหากจากวิธีพิจารณาความในศาลพลเรือน มาตรา 55 วรรคสี่ ในกรณีศาลอาญาศึกหรือศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีแทนศาลอาญาศึกตามมาตรา 40 และมาตรา 43 ห้ามแต่งตั้งทนายทุกกรณี

ซึ่งโดยหลักแล้วรัฐมีหน้าที่ในการให้ความคุ้มครองสิทธิแก่บุคคล ในรัฐเสมอไม่ว่ารัฐจะตกอยู่ในสภาวะการณ์เช่นไร และถ้าจะมีการจำกัดสิทธิก็จะต้อง เป็นไปโดยจำเป็นและต้องให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำ

ได้ หลักเกณฑ์ในบทบัญญัติดังกล่าวเป็นกรณีที่ขัดต่อความเสมอภาคที่บุคคลทั่วไปควรที่จะได้รับ และขัดต่อหลักการคุ้มครองสิทธิของจำเลยในคดีอาญา นอกจากนี้ หากจำเลยเป็นเซลล์ศึกษาการห้ามแต่ง ทนายความเข้าว่าต่างในคดีย่อมเป็นการไม่สอดคล้องกับอนุสัญญาเจนีวาเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเซลล์ศึกษา

3) ปัญหาเกี่ยวกับการพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลย ในศาลทหาร

ปัญหาดังกล่าวเกิดจากพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 มาตรา 59 อันเป็นกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความของฝ่ายทหาร ซึ่งกำหนดให้พิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยได้ โดยกำหนดเงื่อนไขเอาไว้เพียงแค่ว่าเมื่อจำเลยรับสารภาพ หรือ ความยินยอมของจำเลยเท่านั้นไม่มีเงื่อนไขอื่นใดอีก

ซึ่งจริงๆ แล้วโดยหลักนั้น ควรต้องคำนึงต่อหน้าเขา ให้เขามีโอกาสได้รับรู้ข่าวสารที่สุดท้าย จริงๆ แล้วด้วยเหตุใดตัวของเขาจึงต้องมาตกอยู่ในสถานะเช่นนี้ และให้โอกาสได้โต้แย้ง ต่างๆ ในการพิจารณา ส่วนการกำหนดให้พิจารณาลับหลังจำเลยได้ เป็นแต่เพียงข้อยกเว้น ซึ่งจะวางเงื่อนไขและหลักเกณฑ์เอาไว้อย่างชัดเจนและค่อนข้างแคบ เพื่อให้ข้อยกเว้นนั้นใช้น้อยที่สุด ซึ่งตามหลักการพิจารณา คดีอาญาศาลสามารถใช้วิธีอื่นๆ ในการพิจารณาคดีในกรณีดังกล่าว เพื่อไม่ให้กระทบสิทธิของจำเลยจนมากเกินไปได้อยู่แล้ว อย่างเช่น การเลื่อนคดี หรือ การเดินเผชิญสืบพยานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

4) ปัญหาสิทธิในการอุทธรณ์และฎีกาในศาลทหาร

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ในการอุทธรณ์และฎีกาสำหรับคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลทหารนั้นได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ในมาตรา 61 แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 มาตรา 61 สิทธิในการอุทธรณ์และฎีกาสามารถแบ่งได้เป็น 2 กรณี คือ

กรณีแรก สิทธิในการอุทธรณ์และฎีกาในศาลทหารในเวลาปกติ ต้องด้วย มาตรา 61 วรรคแรก ซึ่งตามบทบัญญัติดังกล่าว กำหนดให้คู่ความที่ประสงค์จะยื่นอุทธรณ์ หรือฎีกาจะต้องยื่นภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ทำคำพิพากษา หรือ ถือว่าได้อ่านคำพิพากษาของศาลทหาร ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวแตกต่างกับระยะเวลา และหลักเกณฑ์ในการยื่นอุทธรณ์ หรือฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 198 และมาตรา 216 ที่กำหนดให้คู่ความต้องยื่นอุทธรณ์ หรือฎีกาภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษา หรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาให้คู่ความฝ่ายที่อุทธรณ์ หรือฎีกาฟัง

กรณีที่สอง สิทธิของคู่ความในการอุทธรณ์หรือฎีกาในศาลทหารสำหรับในเวลาไม่ปกติ และในศาลอาญาคี้นั้น ต้องด้วยพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 61 วรรคสอง บัญญัติห้ามมิให้อุทธรณ์หรือฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทหารในเวลาไม่ปกติ และศาลอาญาคี้นหรือศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีแทนศาลอาญาคี้นตามมาตรา 40 และ มาตรา 43

การห้ามอุทธรณ์และฎีกาของศาลทหารในเวลาไม่ปกติก่อให้เกิดผลเสียในการอำนวย ความยุติธรรมแก่จำเลยเป็นอย่างมาก ทำให้จำเลยไม่สามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ ต้องยอมรับต่อผลแห่งคำ พิพากษานั้น ซึ่งการอุทธรณ์และฎีกาของจำเลยนั้นเป็นโอกาสที่จะช่วยแก้ไขเยียวยาให้แก่บุคคลที่ถูกตัดสินโดย ไม่ได้ถูกต้องหาว่ากระทำความผิด การอุทธรณ์และฎีกาจึงเป็นการรักษาสิทธิของจำเลยซึ่งเป็นผู้บริสุทธิ์ จริง ๆ และช่วยรักษาสิทธิของจำเลยที่จะทักท้วงว่าพยานหลักฐานของฝ่ายโจทก์ยังไม่พยานหนักเพียงพอที่จะพิสูจน์

ความผิดของจำเลยโดยปราศจากข้อสงสัยด้วย เพื่อให้เกิดความเสมอภาคเท่าเทียมกันของสิทธิในการอุทธรณ์ระหว่างคู่ความในศาลทหารและศาลพลเรือน

5) ปัญหาการขาดความคุ้มครองในสิทธิการดำเนินคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา

พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 มาตรา 51 ซึ่งวางหลักว่า เมื่ออัยการทหารร้องขอศาลทหารมีอำนาจพิพากษาให้จำเลยคืนทรัพย์สิน ไร่ราคาริมทรัพย์ หรือใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายให้แก่รัฐบาลได้ในกรณีที่จำเลยกระทำความผิดประกอบกับ พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 มาตรา 53 ซึ่งวางหลักว่า ผู้เสียหายจะร้องขอให้จำเลยคืนทรัพย์สิน ไร่ราคาริมทรัพย์ หรือใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายในศาลทหารไม่ได้

จะเห็นได้ว่า กำหนดเพียงแต่ให้อัยการทหารเท่านั้นที่สามารถมีคำขอให้คืนทรัพย์สิน ไร่ราคาริมทรัพย์ หรือใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ ซึ่งเป็นการให้อำนาจแต่อัยการเท่านั้นที่มีสิทธิร้องขอได้ และร้องขอได้เพียงแต่ในกรณีให้รัฐบาลซึ่งหมายความว่าเฉพาะกรณีที่รัฐบาลเป็นผู้เสียหายเท่านั้นที่อัยการสามารถมีคำขอแพ่งดังกล่าวได้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าศาลทหารให้มีสิทธิในคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาได้ เฉพาะกรณีที่รัฐเป็นผู้เสียหายในทางแพ่งเท่านั้น ไม่มีกรณีที่เอกชนเป็นผู้เสียหายอยู่เลย

ผู้เสียหาย ในคดีอาญาในศาลทหารไม่อาจได้รับสิทธิใดๆ ในทางแพ่งที่เกี่ยวเนื่องกับอาญาละเลย ไม่ว่าจะดำเนินการด้วยตนเองหรือขอให้อัยการดำเนินการให้ก็ตาม ซึ่งมีความแตกต่างจาก ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 ซึ่งกำหนดให้ ผู้เสียหายทางแพ่งจากฐานความผิดที่อัยการฟ้องสามารถร้องขอทางแพ่งเข้าไปในอาญาได้ด้วยเสมอ

จากการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับอำนาจศาลทหารในการพิจารณาและพิพากษาคดีอาญาตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 แม้จะได้บังคับใช้มาเป็นเวลานานก็ยังมิพบบัญญัติที่ไม่เพียงพอ ขาดความชัดเจน หรือมีช่องว่างทางกฎหมาย รวมถึงการการบังคับใช้กฎหมาย ไม่มีประสิทธิภาพ ผู้ศึกษาพบว่ามิข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1) ในประเด็นปัญหาอำนาจฟ้องของผู้เสียหายในคดีอาญาซึ่งไม่ได้เป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจของศาลทหารในเวลาปกติ ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 49 บรรคแรก โดยกำหนดให้ ผู้เสียหายที่มีใช้บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารมีอำนาจเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาต่อศาลทหารในเวลาปกติได้ เช่นเดียวกับผู้เสียหายที่เป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจของศาลทหาร กล่าวคือ กำหนดให้ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดอาญาฐานใดฐานหนึ่ง ซึ่งหมายความว่ารวมถึงความผิดเกี่ยวกับเพศด้วย สามารถมีอำนาจเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาต่อศาลทหารได้โดยไม่ต้องพิจารณาว่าผู้เสียหาย นั้นเป็นบุคคลใด หากเป็นผู้เสียหายตามกฎหมายที่มีอำนาจที่จะฟ้องคดีอาญาต่อศาลทหารในเวลาปกติได้ เพื่อแก้ไขปัญหาการถูกตัดสิทธิในกระบวนการยุติธรรมซึ่งเป็นผลกระทบมาจากพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ให้ประชาชนมีสิทธิเท่าเทียมกันและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางทหาร

ดังนั้น จึงเห็นควรแก้ไขเป็นศาลทหารในเวลาปกติให้อัยการทหารหรือผู้เสียหายมีอำนาจเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญา

2) ในประเด็นปัญหาการตั้งทนายความในกรณีที่เป็นอยู่ในอำนาจการพิจารณาพิพากษาของศาล ทหารอาญาศึก ควรมีการยกเลิกความในพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 55 วรรคท้าย โดยเมื่อมีการยกเลิกมาตราดังกล่าว หลักเกณฑ์การตั้งทนายความสำหรับคดีความผิดเกี่ยวกับเพศในเวลา ปกติย่อมต้องด้วยมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 กล่าวคือ การตั้งทนายความ ในศาลทหารเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 173 โดยส่งผลให้จำเลยมีสิทธิ แต่งทนายความเข้าว่าความแตกต่างได้ในศาลเป็นหลักเกณฑ์มาตรฐานเดียวกันกับศาลพลเรือนเพื่อให้จำเลย ในคดีอาญามีสิทธิที่จะมีทนายความในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างเท่าเทียมกันในกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิของจำเลยในกระบวนการยุติธรรมและเกิดความเสมอภาคในการ คุ้มครอง และเสรีภาพขั้นพื้นฐานของจำเลยในคดีอาญา

ดังนั้นจึงเห็นควรแก้เป็น ศาลทหารในเวลาปกติให้ผู้เสียหายซึ่งมีอำนาจเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาได้ ตามมาตรา 49 วรรคหนึ่ง และให้จำเลยแต่งตั้งได้

ทนายต้องเป็นทนายความตามกฎหมายว่าด้วยทนายความหรือทนายความที่กระทรวงกลาโหม กำหนด เมื่อทนายได้รับอนุญาตจากศาลแล้ว ให้ว่าต่างหรือแก้ต่างได้

3) ในประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลย ในศาลทหาร ควรแก้ไข เพิ่มเติมพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498มาตรา 59 เสียใหม่ โดยแก้ไขโดยวางหลักเกณฑ์ให้ พิจารณาลับหลังจำเลยได้เท่าที่มีความจำเป็นจริงๆ กล่าวคือ การพิจารณาและสืบพยานในศาลทหาร จะต้อง ทำต่อหน้าจำเลย เว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) จำเลยถูกให้ออกจากห้องพิจารณาเนื่องจากก่อความวุ่นวายในศาล
- (2) จำเลยหลบหนีการพิจารณาเอง
- (3) เหตุอื่นใด ซึ่งมีอาจหลีกเลี่ยงได้และในทางที่เป็นไป เพื่อการยุติธรรม

4) ในประเด็นปัญหาสิทธิในการอุทธรณ์และฎีกาในศาลทหาร และในศาลอาญาศึก ควรแก้ไข เพิ่มเติมพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 61 วรรคแรกและยกเลิกความในมาตรา 61 วรรคสอง โดยกำหนดให้คู่ความผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการ หรือผู้มีอำนาจสั่งลงโทษ สามารถยื่นอุทธรณ์หรือ ฎีกาคัดค้านคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลทหารในเวลาปกติ ศาลทหารในเวลาไม่ปกติ และศาลอาญาศึก หรือศาลที่พิจารณาพิพากษาแทนศาลอาญาศึกได้ ภายในระยะเวลาหนึ่งเดือน นับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้ อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งให้จำเลยฟัง แต่กรณีการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทหารในเวลาไม่ ปกติและศาลอาญาศึก หรือศาลที่พิจารณาพิพากษาแทนศาลอาญาศึกนั้น ให้อุทธรณ์ไปยังศาลทหารสูงสุด

ดังนั้นจึงเห็นควรแก้เป็น ภายใต้บังคับบทบัญญัติว่าด้วยการอุทธรณ์และฎีกาตามพระราชบัญญัตินี้ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทหารในเวลาปกติ ศาลทหารในเวลาไม่ปกติ และศาลอาญาศึกหรือศาลที่มี อำนาจพิจารณาแทนศาลอาญาศึก โจทก์ จำเลย ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการ หรือผู้มีอำนาจสั่งลงโทษ อาจ อุทธรณ์หรือฎีกาได้ภายในสามสิบวัน ทั้งนี้ นับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งให้จำเลยฟัง

5) ในประเด็นปัญหาการขาดความคุ้มครองในสิทธิการดำเนินคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาสำหรับ

ความผิดเกี่ยวกับเพศ ควรมีการเพิ่มบทบัญญัติกฎหมายในการฟ้องคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา ให้ครอบคลุมคดีอาญาที่เป็นความผิดอันไม่ใช่เกี่ยวเนื่องกับทรัพย์โดยตรง

ดังนั้นจึงเห็นควรแก้เป็น ผู้เสียหายชอบที่จะร้องขอให้จำเลยคืนทรัพย์ ไร่ราคาทรัพย์ หรือใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายรวมทั้งใช้ค่าสินไหมทดแทนจากความเสียหายที่ไม่เกี่ยวเนื่องโดยตรงจากทรัพย์ในศาลทหารได้

เอกสารอ้างอิง

วรเจตน์ ภาคีรัตน์ (2553). นิติรัฐ นิติธรรม : หลักนิติรัฐและหลักนิติธรรม. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์ (2553) . หลักนิติธรรม (Rule of Law): นิติรัฐ นิติธรรม, โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์

จรัญ โฆษณานันท์ (2553) , “บริบททางสังคมและประวัติศาสตร์ของอุดมการณ์ “หลักนิติธรรม” (Historico – societal Context of the Rule of Law Ideology)”, นิติรัฐ นิติธรรม, โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
สมคิด เลิศไพฑูรย์. “หลักความเสมอภาค.” วารสารนิติศาสตร์ ปีที่ 30, ฉบับที่ 2 ออกมิถุนายน 2543: หน้า
167-171.

ปรีชาญ จามเจริญ. หลักนิติธรรมกับตุลาการและวิธีพิจารณาคดีในศาลทหาร (เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ).

ประสิทธิ์ อัจฉริยสกุลชัย. “การประกันสิทธิตามข้อเรียกร้องของหลักความยุติธรรมตามธรรมชาติใน
กฎหมายปกครองไทย.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์, 2531.

ชนภัทร บุญเดช. “อำนาจการฟ้องคดีในศาลทหาร : ศึกษากรณีความผิดเกี่ยวกับทุจริต.” วิทยานิพนธ์
นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2557.

โกเมศ สุนทกษ. “ปัญหาเกี่ยวกับเขตอำนาจของศาลทหาร.” วิทยานิพนธ์วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2555.

ต่อพล ออเขย้อย. การนำกระบวนการยุติธรรมทางเลือก มาประยุกต์ใช้กับคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลทหาร.
วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. 2559.

ไกรพล อรรถรัตน์ , ‘การรับฟังข้อเท็จจริงตามคำพยานาคัดค้านตามหลักกฎหมายปิดปากโดยประเด็นแห่ง
คดี (Issue Estoppel) (ตอนที่ 1)’ < <http://www.pub-law.net/publaw/view.aspx?id=1895> > สืบค้น
เมื่อ 9 เมษายน 2565.